

Linkėjimai Clevelandui
Lak. Janušauskas vėl prabilo
Zmogus, kur suaukė 252 metų
SLA. centras gali pasilikti New
Yorke.

Siam sekmadienį, spalio 14 d.
Clevelande įvyksta trumpas pa-
sitarimas įvairių tautinės gru-
pės veikėjų. Kiek galima spėti,
čia dalyvaus apart vietinių dar
ir atstovai iš tolesnių kolonijų.

Gaila, kad įvairios aplinkybės
neleidžia mums aplankyti Cle-
velandą. Butų smagu pasimatyti
su tais asmenimis ir draugais
apie kuriuos daug girdim, bet
niekad nesusitinkam. Vienok ir
negalėdami įvykinti šio savo
troškimo, mes siunčiam kuoge-
riusius linkėjimus Clevelando
svečiams.

***

Neužilgo turėjime įvesti savo
tautiskojo šeimyno daug refor-
mų ir pagerinimų. Pirmiausia
reikės arčiau susiglausti idėji-
niai; įtraukti kuodaugiausia nau-
jų jėgų; geriau susiorganizuoti
ir broliškai vieni kitiem gelbėti.

Kuomet Amerikos lietuvių vi-
suomenė pamatys, kad mes san-
daričiai nuosirdžiai jai tarnau-
jam ir ištikimai siekiam tų tiks-
lų, kuriuos paskelbė, ji palinks
mūsų pusėn ir atsisuks nuo to,
kurie tą visuomenę tik išnaudo-
ja ir kvailina. Kaip nebūtų, bet
ateinančiam sezoname mes turim
parodyti, jog mokam atlikti dar-
bą.

***

Teko nūgrįsti, jog atstaty-
tas ar pasitraukęs nuo antrojo
skridimo lakūnas Janušauskas
bando dabar iškovoti "Lituanica".
Jei, girdi, būsią reikalo, jis
eis net į teismą. Pasak p. Janu-
šausko, komitetas neteislingai
privertęs jį pasitraukti ir palik-
ti kitam užbaigimą skridimo, ku-
rį jis sumanė ir pradėjo realizuoti.

Bet ką čia teismas gali gelbėti?
Žmonės, kurie sudėjo pinigų
jau dabar jaučiasi apvilti, o nau-
jos komplikacijos visai juos de-
moralizuoja. Ar gi nėra kitos iš-
eities?

***

Lenkija pergyvena sunkų eko-
nominį krizį. Bedarbių skaičius
auga, žemdirbiai — arti bankru-
to. Pilsudskio valdžios prestižas
žymiai nupuolė ir daugelyje vie-
tų prisibijoma, kad nekiltų re-
voliucija.

Kadangi už metų laiko Lenki-
joj įvyks seimo rinkimai, tai val-
džia sumanė apdalinėti mažes-
nius ūkininkus atimta iš dvarų
žeme. Ar ištikro tas bus vykina-
ma, sunku dabar pasakyti. Gal
šie gražūs pažadai paliks neiš-
pildyti, kuomet po rinkimų pasi-
rodys, jog didžiumą gavo Pil-
sudskis.

***

Laikraščiai praneša, jog Ki-
nijos surastas stebėtinai žmo-
gus, turįs net mažiau, nei dau-
giau kaip 252 metų amžiaus.

Užklaustas kaip jis gali įro-
dyti savo amžių, senukas pakio-
sio keletą valdiškų dokumentų,
kuriuose buvo pažymėta, kad jis
porą šimtų metų atgal jis gavęs
iš Kinijos imperatoriaus pensi-
ją.

Šis naujasis Metuzale esąs ve-
dęs 23 kartus. Paskutinę jo žmo-
na turinti 62 metus, t. y. 190
metų už jį jaunesnė. Jeigu ki-
ničių metai nėra trečdaliu trump
pesni už mūsų, tai toks ilgas
amžius atrodo tiesiog netikėti-
nu.

***

Dabartinė SLA. centro buveinė
New Yorke buvo pakankamai
gera ir tada, kai apie depresiją
dar niekas ir nesapnavo. Senas
ofisas ir namas sugebėjo aptar-
nauti didesnę skaičių narių, nors
tuomet mūsų susivienijimas ga-
lėjo pasisamdyti ar nusipirkti
tinkamesnę vietą.

Bet pažangieji yra "big šats",
nepaisant į blogus laikus ir be-
darbę, jie užsigėdė naujo namo

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

METAI XXI

PENKTADIENIS, SPALIŲ-OCTOBER 12 D., 1934 M.

No. 41

Nužydymas Karal. Aleksando ir Barthou Sujudino Europa

Žinios iš Lietuvos

PAGRINDAS LIETUVOS TAU-
TINIAM LAIVYNUI
STEGTI.

Ruošiant Lietuvoje pirmąją
jūrų šventę, greta to, yra iškel-
tas ir tautinio lietuvių prekybos
laivyno steigimo klausimas. Tie-
sia, Lietuvoje šis klausimas yra
jau naujas. Jis jau prieš kele-
tą metų buvo iškeltas, tačiau
lig šiol, be gražių sumanymų,
daugiau nieko nepadaryta. Tau-
tiniam prekybos laivynui steig-
ti, Lietuvoje yra susiorganiza-
vusi net tam tikra draugija. Ta-
čiau lig šiol tos draugijos veiki-
mas Lietuvos visuomeni nebu-
vo žinomas, nes draugija nedarė
jokių konkrečių žygių, tauti-
nio laivyno fondui steigti ir lai-
vams pirkti neorganizavo lėšų.

Tačiau pirmosios jūrų šven-
tės organizatoriai nori, kad ši
šventė neliktų be pėdsakų ir su-
darytų tautiniam prekybos lai-
vynui užuomazgą. Šventei pra-
ėjus manoma tuojau įsteigti tau-
tinio laivyno fondą, kurį tikisi,
duosniai parems Lietuvos visu-
omenė ir vyriausybė. Čia pavyz-
dys imamas iš Vytauto didžiojo
muziejaus statymo. Kai krašte
buvo pavyrta plati muziejaus
statymo propaganda, tai bema-
tant tuojau susikrovė šimtai
tūkstančių litų ir šiandien mil-
joninis Vytauto Didžiojo muzie-
jus Kaune jau baigiamas staty-
ti.

KAS BELIKO IS LENKŲ TVIR-
TOVIŲ LIETUVOJE

Suvalkijoje, arčiau prie vo-
kiečių sienos buvo didžiuliai len-
kų dvarai. Ten milžiniškus plou-
tus valdė pagarsėję dvarininkai
Gavronskiai. Geištoriai ir kiti,
lietuvių engėjai ir lenkintojai.

Žmonės kai kuriuos laukus bu-
vo "kapotine" praminę, nes dva-
rininkai jų kailio nesigalėdavo ir
lietuvius kapodavo. Už ma-
žiausią menkniekį dvarininkai
rykštėmis kapodavo nusilpusį
lietuvių darbininką. Dabar atėjo
jau kiti laikai ir dvarai atiteko
bežemiems, savanoriams, smul-
kiems ūkininkams. Atseit tiems,
kurie senais laikais buvo atėję
dvarininkų kapojami.

Lietuvoje jau labai daug in-
teligentų yra ūkininkų. Netoli
Zaliosios, kur seniau prieidavo
Gavronskių dvarai, dabar didelį
ūkį valdo amerikietis.

Gavronskių vienam palociuje
gyvena pensininkas atsargos ge-
nerolas Skomskis, kuris turi
tik 5 hektarus žemės. Kituose
rūmuose yra prieglaudos ir mo-
kyklos.

Kiek toliau yra žinomų Lietu-
vos lenkintojų Geištoraų dvarai.
Užlipdavo senis Geištoras ant
balkono, žiūrėdavo, kaip prakai
tuodami skuba jo baudžiaunin-
kai ir sakydavo: "visur mano,
visur mano, kur tik akys mato.
Bet aš nenorėčiau, kad būtų

ir moderniškesnių "jtaisyimų"
nebe New Yorke, bet Pittsbu-
rge, kur gyvena pažangiųjų va-
do giminės ir idejos prieteliai.
Keliosdešimtys tūkstančių dola-
rių yra niekis; juos galima pa-
aukuoti kelių asmenų patogumui.

mano, net kur akys nemato."
Dabar Geištora rūmuose yra
senelių prieglauda, kur 160 vi-
sokio amžiaus senelių ramiau
baigia savo dienas tuose dvaruo-
se pro kuriuos jie patys arba jų
tėvai bijodavo su kepure praėi-
ti...

Keičiasi laikai... Suvalkijoje
dauguma dvaro centrų nupirka
amerikiečių lietuvių. Jie gerai
sugyvena su kaimynais ir sek-
mingai ūkininkauja. Ne vienas jų
lenkinimo lizdo nebesuka. Jie
lietuviybę gaivina ir lietuvių
skaidrų rytojų kuria.

KO REIKALAUJA KLAIPĖ-
DOS KRASTO UKININKAI.

Klaipėdos krašte, nežurint,
kad jis valdomas autonomiškais
įstatymais, dar daug užsilikusių
nenormalumų. Tokie nenorma-
lumai, ypač labai atjuokiami tų
lietuvių ūkininkų, kuriems rūpi
krašto gerovė ir jo gera ateitis.
Suprantam, kad tiki nenormalu
mai negali rūpėti Klaipėdos kra-
sto nežymiai vokiečių dale-
lei, kuri tikisi, kad Klaipėdos
kraštas dar sugrįš Vokietijai.
Tačiau tos jų vilnytos kart vis
labiau įjyksta ir pagaliau jie pa-
tys jomis pradeda nebektikti.

Neseniai Klaipėdoje buvo su-
sirinke to krašto ūkininkai lie-
tuviai. Jie vienbalsiai reikalavo,
kad krašto direktorija kaip ga-
lima greičiau sutvarkytų krašto
draudimo įstaigą. Ūkininkams
esamas draudimas yra nepake-
liamas. Jeigu nemanoma jį grei-
tai ptervarkyti, tai turėtų būti
sumažinti mokesčiai.

Taip pat ūkininkai reikalavo,
kad direktorija ir kitos įstaigos
rieiku būdu neskirtų valdininkų
ligi gyvos galvos. Valdininkai
turi būti priimami tokiomis pa-
čiomis sąlygomis, kaip ir kitose
Lietuvos dalyse.

Svarstydami savo ekonomi-
nius klausimus, ūkininkai pagei-
davo, kad Lietuvos Pieno Cen-
tras steigtų pieninę šilutės ir
Pagėgių apskrityse. Mat tų ap-
skričių ūkininkų padėtis pasku-
tiniu laiku labai pasunkėjo, nes
jų ūkio gaminiai tiesioginiu ke-
liu į Vokietiją jau nebegali pa-
tekti. Tose apskrityse veikusios
privatizkos pieninės visai susto-
jo ir ūkininkai, kurie versdavosi
pienininkyste, neturi kur pieno
produktų padėti.

Pasipiktinę paskutiniais Klai-
pėdos krašto vokiečių darbi-
kais, ūkininkai reikalavo, kad
direktorija nelaukdama atleistų
visus tuos valsių viršaičius ir
seniūnus, kurie priklausė prieš-
valstybinės vokiečių partijos
nariams. Mat toki savivaldybių
tarnautojai ir dabar dar irgi
drįsta terorizuoti ramius krašto
gyventojus, ypač lietuvius.

Čia buvo centralinis ūkininkų
suvažiavimas. Matome jo nuta-
rimus. Tokių suvažiavimų dabar
Klaipėdos krašte yra visa eilė.
Didesniuose miestuose ir vals-
čiuose beveik kasdien renaksi
lietuvių ūkininkai ir reikalauja,
kad autonominei Klaipėdos kra-
što direktorija darytų visus žy-
gius, kurie įstengtų apsaugoti
Klaipėdos krašto reikalus.

DIDĖJANTIS VILNIAUS KRA-
STO SKURDAS.

Nuolatos lietuviškoje spaudo-
je vis pasirodo žinių, kad Vil-
niaus krašte jau kelinti metai
iš eilės siaučia didelis skurdas.
Kai kam gal atrodyti, kad toks
skurdas esąs perdėtas. Tačiau
iš tiesų Vilniaus krašte skurdas
netik nemažėja, bet nuolatos vis
auga. Ir štai kodėl.

Pats Vilniaus kraštas yra ne-
derlinga žemė, daugiausiai smil-
tynai, akmenynai ir molis. Jau
pati gamta Vilniaus kraštą de-
lingumo žvilgsniu senai nus-
kriaudė. Nuskriaustas jis ir sa-
vo politiškai geografiška padė-
timi. Užgrobdama Vilnių, Len-
kija, kaip dabar pakušdomis kai
kurie lenkai prisipažįsta, pada-
riusi stambią politinę klaidą. Ją
atitaisyti patiems lenkams da-
bar daug sunkiau, negu ją buvo
padaryti. Vilnius Lenkijai dabar
nors yra raktas į visą Lietuvos
teritoriją, tačiau tuo pačiu jis
yra valstybės pakraštys. Iš Vil-
niaus krašto Lenkija turi kuo
mažiausiai materialės naudos,
net sunkiai pakeliamus nuosto-
lius. Pati Lenkija šandien pas-
kendusi skolose, negali jų išmo-
kėti. Taigi, ir Vilniaus kraštui
nieko negali duoti, gi kelinti me-
tai iš eilės pasikartojantis didė-
lis nederlius, kraštą nepaprastai
nualino.

Dėlto šiandien Vilniaus kra-
što gyventojai atsidūrė nepake-
liamame skurde. Patys jo nega-
li nugalėti, o valstybė nieko ne-
padeda. Tad ir eina diena iš die-
nos tas skurdas vis didyn ir ne-
simato galo.

Štai keletas pavyzdžių, kurie
rodo, nesibaigiantį vargą. Visame
Lydos ir Valižino krašte
žmonės jau seniai be duonos.
Žmonės nuo Velykų buvo be
duonos buvo. Dabar ūkininkai
jau susilaukė šviežios duonelės,
bet pinigų nebetam. Moterys
kiaurą dieną dieną dirbdamos
lauko darbus, ir valgydamos sa-
vo valgį, gauna vos 50—80 ska-
tikų. Degtukus skaldo į tris ke-
turias dalis. Vesdami žmonės
stengiasi verstis vekseliais, ar-
ba įvyksta savotiški mainai:
"tu, sako, vesk mano seserį be
kraičio, o aš vesiu tavo be kraičio.
Ir abu turėsiva žmonas." Šven-
čionių apskrityje parduoda
17 hektarų pirmos rūšies
viensėdis tik už 5,000 litų.

Katastrofiška Vilniaus krašto
padėtis, aiškėja, kad ir iš tokio
fakto, pačių lenkų keliamo. Vil-
niuje pastebėta daug tuščių bu-
tų. Jų niekas nesamdo, nes jie
yra per dideli ir senai neremont-
uoti. Ūkio bankas tam tikslui
bet niekas juo nesinaduoja. Ta-
da kredito suma buvo sumažin-
ta ligi 100,000 zlotų. Bet ir to
pasirodė esą per daug. Namų
savininkai bijo lenkiškų pinigų
ir pasinaudojo tikta 40,000 zlo-
tų. Pakanka pereiti Vilniaus ga-
tvėmis, kad įsitikinti, kiek yra
mieste senai apyrusių ir apdra-
skytų namų. Susidaro juokinga
ir keista padėtis: miestas nus-
kurdas, be pinigų, nenori vis dėl
to pasinaudoti pinigais. Tai įvy-
ksta todėl, kad būtų kainos yra
nukritusios, be to, niekas regu-
liariai nemoka nuomos už butus.
Dėl to ir namų savininkai nega-
li mokėti procentų ir ratomis
grąžinti skolas.

VĖL NAUJI SMUGIAI VIL-
NIAUS KRASTO MOKYK-
LOMS

Diena iš dienos vis ateina
Skaudesnės žinios apie lenkų
persekijamąs ir baigiamas už-
darinti Vilniaus krašte lietu-
vių mokyklas. Neseniai spaudo-
je buvo pasirodė žinių, kad len-
kai ištiesų netrukus uždarys ke-
letą paskutinių Vilniaus krašto
lietuvių mokyklų. Tie spaudos
balsai nebuvo spėjiojami, bet
numatoma tikrenybė. Ir štai ne-
seniai gauta žinių, kad lenkai
uždarė dešimtį Vilniaus krašto
lietuvių mokyklų. Tai visos švie-
timo draugijos "Ryto" laikomos
mokyklos. Kaip visados, taip ir
čia lenkai uždarymo priežastį
jokių nenurodo. Čia nėra kas ki-
tą, o tik paprastas lenkų kerš-
tas. Tačiau ir keršto kulturingi
žmonės neturėtų reikšti, nes
tam nėra jokios priežasties. Ma-
tyt, kad tai yra lenkų priešlie-
tuviškos politikos vaisius. Tokią
politiką lenkų švietimo valdžia
seniai veda.

Taip pat pasigavę visiškai ne-
leido iš pareigų ir švenčionių
"Ryto" lietuvių laikomos gimna-
zijos direktorių Petraitį.

Visų šių faktų akivaizdoje,
galime drąsiai daryti išvadą,
kad dėl tokios lenkų švietimo
valdžios politikos nuo ateinan-
čių metų vargiai Vilniaus kra-
ste ar liks nors viena lietuviška
mokykla. Matyti, kad lenkai jau
čia Vilniaus krašto lietuvišku-
mą ir jį stengiasi visomis bruta-
lėmis priemonėmis sunaikinti.
Aiškūs dalykas, kad negalėdami
laikyti viešų lietuviškų mokyk-
lų, Vilniaus krašto lietuviai tu-
rės tenkintis taip vadinamomis,
katākombomis — slaptomis mo-
kyklomis, nes jau kitokios išei-
ties nėra. Tuo tarpu kai lenkiš-
kos mokyklos nepriklausomai
Lietuvoje yra netik neuždarinė-
jamos, bet dar jos gauna pašal-
pą iš valstybės išdo.

Esant tokiems lenkų nekultu-
ringumo faktams, Lietuvos vi-
suomenė pareiškė griežtą pro-
testą ir reikalavo, kad valdžia len-
kiškų mokyklų netik neslėptų,
bet ir jas taip pat uždarinėtų,
kaip lenkai uždarinėja lietuviš-
kas mokyklas Vilniaus krašte.

Vilniaus krašte yra daug mie-
stelių, kurie bankrutuoja. Ypač
miestėlenus spaudžia skolos ir
procentai. Kobilininkų miestelis
po gaisro buvo verčiamas statyti
tik mūrinius trobesius. Buvo
suteiktos paskolos 65 padegė-
liams. Dabar tenka skolas grą-
žinti, kada visokeriopus kainos
bent 10 kartų krito.

Kas kita būtų jeigu Vilnius
priklausytų Lietuvai. Tada žu-
dymiai to krašto gyventojų nau-
dai pasikeistų jo politiška ge-
ografinė padėtis. Vilnius tap-
tų kaip ir buvęs Lietuvos politiniu,
kulturiniu ir ekonominiu centru.
O juk žinome, kad arčiau didė-
lių miestų ir sodžių gyvento-
jams daug lengviau gyventi,
ypač kad didysis miestas būtų
valstybės sostinė. Jau patys Vil-
niečiai galutinai įsitikino, kad
kol Vilnius priklausys Lenkijai,
jū krašte niekad niekaibaigs
vargas ir skurdas, o jis tik nu-
latos didės.

Juodu Tapo Nušauti Prancuzijos Mieste Marseilles

LIETUVA NETEKO GERIAUSIO ŠIŲ DIENŲ SAVO DRAU-
GO IR UZTAREJO.

Karalius Aleksandras buvo at-
vykęs Prancūzijos valstybės
svarbiais reikalais; Prancūzų
už. reik. min. Barthou nuvyko
jį pasitikti.

Marseilles, Spalio 10. — Ka-
ralius Aleksandras atvyko Pran-
cūzijos tikslu draugiško vizito.
Barthou rupinosi, kad įgyven-
dinti draugiškus santykius tarp
Jugoslavijos ir Italijos, kurių
įtempti prietiekiai kelia neramu-
mą Pietų Europoj. Tikėtasi, kad
vizitas karaliaus Aleksandro su-
teiks progą aptarti politinius
klausimus ir prašalins gresiantį
pavojų. Bet ta viltis tapo neti-
kėtai panaikinta. Aleksandras
atvyko į Marseilles Jugoslavijos
karikiu laivu "Dabrovník" lydi-
mas Prancūzijos laivyno. Laivyno
ministeris Pietri sutiko jį
ant laivo. Su iškilėmis, prita-
taikytoms tam tikslui, karalius,
su Prancūzų dignitarais, persė-
do į motorinę valtį, lydima dvie-
jų Prancūzijos povandeninių lai-
vų, kelias minutes po 4 val. po
pietų, karalius išlipo Marseilles
iš valtės, sutiktas skaitlingos
minios žmonių, kuri sveikino jį
triukšmingu riksmu. "Vive le
roi!" — lai gyuoja karalius.
Barthou sutiko jį ir sveikino jį
ir sveikino visos prancūzų tau-
tos vardu. Tuomet jie sėdo au-
tomobilin, karalius po dešinei,
Barthou po kairei. Gen. Georges
vyriausio štabo narys, sėdo prie
šakinės sėdynės. Karaliaus au-
tomobilius buvo penktas iš eilės
— keturi pirmieji buvo užimti
policijos. Jie važiavo tarpe dvi-
gubos linijos vietinės policijos,
o du eskadronai republikoniškos
gvardijos jojo iš šonų. Viskas
buvo padaryti, kad užtikrinti
saugumą karaliaus ypatai.

Karaliaus miršta Prefekturoj
Karaliaus soferis, nepaisant
žaidų, vežė jį į prefektūrą. Su-
žeistas karalius tapo įneštas ir
paguldytas ant divono. Jis buvo
jau be sąmonės nuo laiko šaudy-
mo, ir sąmonė jam negrįžo.

Jis mirė apsirėngęs puošnioj
admirolo uniformoj. Ant jo kru-
tinės kabojo juostelė didelio
kryžiaus Prancūzų Garbės Le-
giono.

Barthou irgi greit mirė nuo
žaidų.

Karaliaus Įpėdinis
Karaliaus įpėdiniu yra jo 11
metų sūnus Petras, kuris pasta-
ruoju laiku lankė mokyklą An-
glijoj. Jis paskelbtas karalium
ir jam paskirti globėjai (regen-
tai).

Gresia pavojus taikai.
Staigi mirtis karaliaus Alek-
sandro, kuris valdė šalį diktato-
riškai, sudarė netikėtai pavojingą
padėtį pietinėj Europoj. Iš
vienos pusės, santykiai Jugo-
slavijos (Persijos) su Italija, y-
ra labai įtempti, o iš kitos pusės
padėtis pačioj šaly yra labai rim-
ta. Mat, kroatai yra nepatenkin-
ti serbų viešpatavimu, ir reika-
lauja autonomijos, o gal ir ne-
priklausomybės. Vos kelios dien-
nos praėjo, o neramumai, riau-
šės pradėjo platinis. Ko galima
tikėtis artimoj ateity, sunku
šiandien įspėti.

Tragedija.
Petrus Kaleman, kroatas, sto-
vėjo vidury didelės gaujos, aikš-
tėje prieš Stock Exchange. Jis
pasiveržė per eiles policijos.
Karaliaus soferis pamatė jį be-
siartinantį ir šaukiant, "Vive le
roi!" Greit jis šoko ant lentos
prie automobiliaus (running
board). Soferis davė jam kumštį
čia į veidą, bet Kaleman laikėsi
pasigriebęs už jo švarko ir išsi-
traukęs du revolveriu iš kišeno,
pradėjo šaudyti į karalių, Bar-
thou ir Georges.

Tuo pačiu laiku leitenantas-
pulkinkas Piollet, jojantis gre-
ta, pasuka staiga savo arklių ir
kirtu Kalemaną du kartu su kar-
du. Užpuolikas virto žemėn kru-
vinas. Kada minia praskleidė
davimui vietos, jis gulint ant že-
mės dar keletą paleido šuvių,
kuriais sužeidė keletą asmenų.
Policija pradėjo šaudyti. Jis ne-
turėjo progos ištraukti iš kiše-
niaus bombą, kurią buvo priren-
gęs. Tada minia metėsi ant už-
puoliko norėdama jį sudraskyti
į skudurus. Policija, kuri jį su-
šaudė, puolė gelbėti jį iš minios
įniršimo. Ji nunešė jį prie arti-

ĮVAIRIOS ŽINIOS

— Saryšyje su Pabaltijo tri-
jSy uba —itlPatašeyosj r-i
jū valstybių sutarties pasirašy-
mu, kai kurioje užsienio spaudo-
je pasirodė žinių, kad joje yra
du punktai, vadinamieji specia-
lūs klausimai, liečiantieji Vil-
niaus ir Klaipėdos kraštus. Ta-
čiau iš tiesų tos žinios yra iš gry-
nai vokiškų šaltinių. Mat, vokie-
čiams būtų svarbu, kad Latvija
ir Estija Klapėdos kraštą įrašy-
tų specialiu klausimu, nes tada
atrodytų, kad Klapėdos krašto
likimas dar yra ginčijamas.
Pasiteiravus Lietuvos užsienių
reikalų ministerijoje, sužinota,
kad sutartyje specialiu klausimu
įrašytas tik Vilniaus gin-
čas.

— Klaipėdos Krašto priešval-
stybinių vokiečių partijų
veikėjų tardymas jau baigtas.
Prieš keletą dienų jau pradėtas
jiems rašyti ir kaltinamasis ak-
tas. Bylos svarstymas numato-
mas dar šiais metais, greičiau-
siai lapkričio ar gruodžio mėne-
sį. Byla yra labai didelė, plati ir
jos svarstymas galės užtrukti
net porą mėnesių. Jąją spręs Lie-
tuvos kariuomenės teismas.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINIS SANDAROS LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN WEEKLY
Published Every Friday by

LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE

Editorial Office: Telephone Calumet 6191
814 West 33rd St., Chicago

SUBSCRIPTION RATES:

In The United States per year \$2.00
In Canada and All Foreign Countries per year \$3.00

Entered as second class matter OCTOBER 25th, 1928, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the ACT OF MARCH 3, 1879.

Sandara yra Savaitinis Laikraštis, leidžiamas kas Penktadienis. Sandara yra Organas Amerikos Lietuvių Tautinio Sandaros, 814 West 33rd Street, Chicago, Illinois.

UŽSISAKYMO KAINA:

Suvienyose Valstijose metams \$2.00
Užsienyje metams \$3.00

SANDAROS PLATFORMA LINK LIETUVOS IR LIETUVYBES

Laisvą Nepriklausomą Demokratinę Lietuvos Respubliką.

Vyriausią šalies valdžią ir suvereną yra pati tauta, išreiškianti savo valią, slapta ir teisėtu balsavimu visų pilnamečių ir pilnateisių gyventojų — vyrų ir moterų.

Lietuvos Respublikos ir visos Lietuvių Tautos sostinė ir tautinio bei kultūrinio gyvenimo centras yra Vilnius.

Visuotinas bešališkas švietimas ir mokslo bei kultūros kėlimas tarpe Lietuvos ir išėjusių Lietuvių.

Kuoartimaisi broliški ryšiai tarpe Lietuvos ir plačiosios išėjusių Jungtinės Valstijos ir kitose šalyse.

Bendros pastangos ir veiksmai įgyvendinti Lietuvoj ir visoj tautoj plačiausius Demokratinės principus.

Visiems tikėjimams ir sąžinės įsitikinimams tolerantiškumas ir atskirimas tikybinio veikimo nuo politinio.

Konstitucijos garantijos piliečių teisėms ir piliečių ištikimybė Konstitucijai.

Atsivengiant j tautos ateitį — pastangos priangaugantią Lietuvių kartą — jaunomergė, išaukšti sveiką, apsvietą ir tautiskai susipratusią.

Amžina kova už Lietuvos sostinę Vilnių visais galimais būdais — Mes be Vilniaus Nenurimsim.

KAS DABAR SIENAUJA SLA.

Pažangiųjų vadai nėra taip prasti finansistai, kaip daugelis manė. Kurie pirmiau drįso juos kritikuoti ir pirštais badyti už tai, kad jie būdami proletarais nieko neišmanė apie dolerių vertę, dabar turi visai ir atvirai prisipažinti prie klaidos. Dar prieš pasiečiant SLA, j savo rankas jie žinojo kas ir kaip galima padaryti su pakrikusiais susivienijimo pinigais.

Kuomet jie savo tarpe susikrapštė keliolika šimtų dolerių ir paskyrė juos apmokėjimui pėčių ir važiuotų delegatų, tai tuli stebėjos žmonių labdarybe ir pasiaukavimu. Vienas pilietis net viesai suriko: "Pažangiųjų myli susivienijimą nuo galvos iki kojų; žiūrėk kiek jie aukauja seimo reikalams!" Kitas nuo savęs pabrėžė, kad tie keliolika šimtų dolerių, kuriuos išleido delegatams, vis viena kaip j vandenį įmesta, nes aukavusieji jokios naudos sau neturi. Buvo net tokių, kurie savo lyderius išvadino puskvailiais ir pinigų žarstytojais.

Bet istorija aiškiai parodė, kad tamsioji minia yra klaidinga. Progresyviųjų vadai žinojo ką daro. Jie veltui pinigų nemetė; ką išleido, tai tas, ir pasėtas grūdus, atnešė keleriopą vaisių. Paprastai žmoneliai ir žiūrėdami nepastebėjo, kokia puiki yra dirva susivienijime nupiauti kė pirmiau pasėjai. Socialistai savo pinigų investavo į SLA, apie pusantro tukstančio. Tie pinigai, tiesa, nenuėjo į SLA, idėg, bet buvo išdalinti jų pačių žmonėm. Ir žiūrėk kas iš to išėjo. Investmentas atnešė desimti kartų daugiau pelno negu įdėta buvo kapitalo.

Kokių būdu tai atsieka? Sta! kaip. Susivienijimas turi nupirkes daugybę morgičių, kurie nėra atomkami ir "default". Vienoj Chicagoj arti 150,000 dol. vertės morgičių seniai prinoko. Skolininkai nemoka nei sumos nei nuosimčių. Aišku, kad jų nuosavybės turės but "forklauzuotos" arba atimtos. Perėmimus, paprastai atlieka advokatai ir už tą savo patarnavimą ima mažiausia 10 nuos. visos sumos. Dabar paėmę paišelį galim rasti, jog vien tik Chicagoj už "forklauzavimus" bus išmokėta advokatų 15,000 tukstančių dol. Daleiskim, kad teismo išlaidos siektų apie 5,000 dol. Tai vis vien tas, kurio žinioj yra visa procedūra, galės įsidėti j savo kišenų desėtką tukstančių. Tai tik Chicagoj, o apie kitas vietas nekalbam.

Kadangi SLA, centras dabar yra pažangių kontrolėj, tai aišku, kad visas šis milžiniškas pelnas paliks jų tarpe. Išdininkas yra jų žmogus; visa finansų komisija susideda iš aklų socialistų ir niekas pašalinių negali įkšti nei piršto, nei akies. Apsisaugeoisimui nuo visuomenės, kad ji nesutrukdytų visos sienapiutės, pažangiųjų spauda neperstojamai rašys ir šauks apie "atžagarėivius" ir jų kenksmingą darbą susivienijime.

KRUVINOJI TRAGEDIJA PRANCUZIJOJ

Kelios dienos atgal Marseilės mieste, pietų Prancūzijoje tapo nužudytas tik ką atvykęs čia Jugoslavijos karalius Aleksandras, prancūzų užsienių reikalų ministeris, senukas, Louis Barthou ir pora kitų asmenų. Šis bausis įvykis sujudino visą pasaulį ir kairurie net ėmė spėlioti apie galimą karą.

Kas yra kaltininkas šios tragedijos? Asmuo kurs paleido mirtinus švius yra Petras Kalemien. Jį patį minia ir policija sukupo ant vietos, taip kad jam nebebus progos pasisakyti del ko jis padarė žmogžudystės aktą ir kokios organizacijos parupino jam pinigų, netikrą pasą ir ginklą. Spėjama, jog Petras Kalemien yra kroatas, o kroatai, serbų engiami, nepakentė karaliaus Aleksandro, kuris visą šalį valdė kaip diktatorius. Pietų slavai, abelnai, yra žiaurūs žmonės ir politiniai kivirčiai pas juos nesami revolveriais.

Syriu su Jugoslavijos karaliu likosi nužudytas ir pran-

cūzų užsienių reikalų ministeris Barthou. Jis krito kaipo nekaltą auką, atvykęs j Marselį pasitikti aukštą sveiči ir palydėti jį Paryžium.

Truputį daugiau kaip dvidešimt metų atgal Sarajev mieste, dabartinėj Serbijoje, likosi nušautas Austrijos sostinės įpėdinis su savo žmona. Juos nušovė jaunas serbų revoliucionierius ir tuomi sukėlė pasaulinį karą.

Tačiau šį kartą vargiai ar kils karas, nes minėtas incidentas paliečia vien tik Jugoslaviją. Jų pačių žmogus ir jų pačių nužudytas karalius.

Kaip tas atsiliepė j Lietuvą?

Užmušimas prancūzų užsienių reikalų ministerio p. Barthou sukėlė nemažai speuliojimų apie Europos ateitį. Nors jis ministeriavo vos aštuonių mėnesius, vienok j tą trumpą laiką Louis Barthou įvykdė daug permainų. Jis įtraukė Rusiją j Tautų Sąjungą; sumanė garsųjį Rytų Lokarno nepuolimo paktą, kurį atmetė Vokietija ir Lenkija. Ačiū jo pastangom, susikūrė ir Pabaltijos valstybių sąjunga. Barthou taipgi nekartą užstojo Lietuvai Klaipėdos reikale. Žodžiu, jis pasirodė atviras mūsų draugas, kukio dar nebuvom turėję Prancūzijoje.

Todėl visi lietuviai turi pamato apgalvėstauti žiauria p. Barthou mirtį. Po jo gali žymiai pasikeisti prancūzų politika ir atsinaujinti senoji biūnalystė su Lenkija, kuri buvo veik nutraukta Barthou laikais.

Apžvalga

MUSŲ "PROF." STASYS ERINGIS VĖL PAGARSEJO.

Kuris nusiskundžia, kad Amerikos lietuviai neturi garsių vyrų, tas tur but juokauja. Gavome visą maišą amerikoniškų laikraščių iš Seattle, Wash., kuriuose istisi puslapai prirašyti apie žinomą mums prof. Eringį. Tulą laiką prof. Eringis viešėjo Chicagoj ir laikė keletą paskaitų. Bet, matyt, šis kraštas jam nepatiko ir jis pasileido j vakarus, arčiau Pacifiko.

Turėdamas aukštą mokslą ir net daktaro laipsnį prof. Eringis, tačiau susitiko su neprielankiom aplinkybėm ir atsidūrė bedarbių eilėse. Iš valdžios jis gavo davo pustrėčio dolerio savo šeimynos užlaikymui. Su tiek pinigų negyvensi "raskažėj" ir jam teko apstotiti bedarbių prieglaudą. Bet tas neprispaudė jo dvasios. Kyla genialė mintis įsteigti universitetą ir užvardinti jį "Hooverville College". Susirado pagalbininkų ir apie 4000 studentų. Nusprendė mokinti socialiu mokslų, psichologijos, istorijos, anglų kalbos ir tarptautinę politiką. Planas labai puikus, tik klausimas — kaip įvykinti?

Valdžia pažadėjo duoti žemę. Bet truksta dar pinigų. Jų reikalinga keli šimtai tukstančių dolerių. Prof. Eringio kišenėje nesimatė net desėtko atliekamų dolerių. Bet ir čia jis nenusimėnė. Ėmė kalbinti kitus, užintere savo spaudą ir kaip girdėt valdžia jau rengiasi suteikti pagalbą, jei ne universitetui, tai bent vakariniams kursams. Iš juokų gali kartais išaugti ir kas nors rimtesnis.

Prof. Eringis jaučiasi užgandintu, kad apie jį žmonės vėl kalba.

VOKIEČIŲ NACIS SKUNDZIA LIETTUVŲ TAUTŲ SĄJUNGAI.

Kuomet jų rengtas Klaipėdoj sukilimas neišdegė, vokiečių hitlerininkai dabar griebiasi Lietuvos priemonių kovoti su Lietuva. Jie slaptai nuvyko Genevon j Tautų Sąjungos posėdį ir iškėlė "formali" skundą.

"L. žinios" apie tai rašo sekančiai:

"Neumano partijos narys mokyklų patarėjas Meyer, kuris vadina save Klaipėdos seimelio vice-pirmininku, kaip Vokiečių telegramų agentūra praneša, šiomis dienomis įteikė Ženevoje signatarinėms valstybėms skundą, kuriame "plačiai vaizduojama padėtis Klaipėdos krašto".

Tuo metu, kai Meyeris pasireiškia Ženevoje, vokiečių spauda mėgina jam pritari. Ar nacionalsocialistiska vyriausybė pakęstų, jei vokiečių pilietis taip pasielgtų. Jau

šandien žinomame kurstymų laikraštyje "Nationalzeitung" rašoma apie "lietuvų kraujo kurstymą." Esą, vėl gresias "didžiausias pavojus Klaipėdos kraštui". Tas laikraštis vėl leidžia j jam įprastus lietuvių valdininkų niekinimus, ir rašo: "Lietuviai kankina paleistų Klaipėdos partijų narius". Laikraštis tvirtina: Vie šai kurstyma imtis veiksmų ir kruvino teroro prieš vokiečius". Pasak laikraščio, karžygių paminklo išniekinimas, ir sąs "lietuvų provokatorių ebas".

Kaip matome, čia ponai hitlerininkai pripasakojo visokių nesamonių. Sakyti, kad patys lietuviai išgriovė savo paminklus ir žuvusių karių kapus turi tiesios, kiek pasakymas, kad hitleris ėmė ir pats sau nupjovė nosį ar liežuvį.

NAUJAS LATVIŲ PASIUNTI-NYS LIETUVAI.

Pradžioj šio mėnesio j Kauną atvyko naujas Latvijos nepaprasas pasiuntinys Lietuvai, P. Sveja, kuris jau įteikė savo kredencialus. Jis yra žinomas lietuviu diplomatas, nes ne sykį teko jam dalyvauti įvairiose konferencijose su Lietuva.

Ši permaina įvyko iš priešasties ekonominų komplikacijų. Latvija nusprendė atsaukti savo prekybos sutartį su Lietuva, nes toj sutartis latviams esanti neprielanki. Prekyba su Lietuva per aštuonius pastaruosius mėnesius buvusi nuostolinga latviams, todėl ji palaikyti taip kaip buvo numatyta nebegalima.

Naujai paskirtas atstovas turės pradėti derybas del prielankesnės latviams sutarties.

ALTSREIKALAI

MUSŲ VAJUS

Mūsų vajuš eina savu keliu. Iki šiam laikui jau yra šis-tas pasiekta. Bet kadangi šis vajuš sandariečius užpuolė neprisirengusius prie darbo ir dar neužbaigus vasarinės atostogoms, nes per vasarą didžiama Sandaros kuopų nelaiiko susirinkimu, tai ir nebuvo galima pilnai prisirengti prie taip didelio darbo ir todėl negalėjo pasireikšti didelių rezultatų. Bet sandariečiai visi gerai žino, kad šie metai — yra MUSŲ DARBO METAI. Jei gu šiais metais mes negalėsime, arba nepapodysime lietuviškam pasauliui didesnių darbų, sunku tikėtis geresnių sąlygų. Nes, nors laikai ir nepergeriausiai, bet užtai yra geras sentimentas. Prie to prisideda dar ir MUSŲ dvidešimtmėtinis Jubilėjus, kurio progta dar pasilengvina mūsų darbas ir susidaro patogesnės aplinkybės realizavimui mūsų užsibrėžtų tikslų.

Šie metai dar yra svarbūs ir tuomi, kad mes minime 30 metų

savo spaudos atgavimo sukaktuves. Taigi, minėdami šias taip svarbias sukaktuves, mes turime įrodyti lietuviškam pasauliui, kad, jeigu mes kovojom už savo spaudą prieš 30 metų, tai mes dabar ir stengiamės ją palaikyti, nežiurint kuriame pasaulio kampelyje mes begyvenan-me.

Taigi, atsivėlgdami j visą tai, ir dar j daugelio sandariečių, ypač j Vajaus komitetų narių patarimus bei reikalavimus, Sandaros Centro Valdyba savo posėdyje, laikytame Spalių 8 d. vienbalsiai nutarė pratešti šį Sandaros Jubilėjinį vajuš iki Vasario 1-mai dienai, 1935 metais, ir Vasario 16 dieną, apvaikščiojant Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuves, jau paskelbti vajuš davinius, su tam tikromis ceremonijomis, kaip ir užbaigiant darbą. Todėl šiūomi kreipiame atydą šio Vajaus Komitetų narių, visų sandariečių ir tų, kurie dar gali prisidėti prie šio vajuš bei juomi pasinaudoti, kad šis vajuš pratešiamas iki Vasario 1-mai dienai, 1935 metų. Visi vajuš rezultatai-daviniai iš kolonijų turi pasiekti Sandaros Centrą ne vėliau vasario 10 dienos. Taigi, sandariečiai ir visi darbuotoja, mūsų darbo valandos dar prailgintos ir mums neteks išmetinėti, jog iš priešasties trumpo laiko mes negalėjome savo tikslo realizuoti.

Mass. Sandariečių Centrai

Parama

Kaip jau buvo rašyta "Sandaroje", kad Mass. valstijos sandariečiai buvo surengę taip vadinamą "Vajaus pikniką", kuris pavyko ir p. Kastas Yurgelionas prisuntė Centrai to pikniko pelną, sumoje 17 dol. Sandaros Centras užtai yra labai dėkingas rytų sandariečiams už suteiktą paramą ir dėkoja visiems vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie minėto pikniko surengimo. Kiekviena didesnė ar mažesnė suteikta parama yra aukštai įvertinama.

Jubilėjinų parengimų reikale

Prašome visų Sandaros veikėjų, kad apie rengiamus Sandaros jubilėjinius parengimus-vakarų pranešumėt: kas, kur ir kada yra rengiama, tuomet mes galėsime visus tuos parengimus garsinti; tuomet mes visi sandariečiai matysime kur kas yra rengiama ir bus daugiau galimybių pajauti abėną veikimo eiga.

Sekretoriatas.

VAJUS REZULTATAI

Sandaros nauji nariai ir skaitytojai:

M. Maldeikis	
Chas W. Wasilus	
Valstijos turi pointų	
Massachusetts	37
Illinois	26
Pennsylvania	11
Wisconsin	6
New York	6
Wisconsin	4
Michigan	1
Ohio	1
Connecticut	1
New Jersey	1
Indiana	1
Viso	91

DETROIT, MICH.

Iš kuopos susirinkimo

Rugsėjo 30 d. ALT. Sandaros 29-tos kp. buvo laikomas susirinkimas. Nors sur. nebuvo labai skaitlingas, bet reikalų svarstytą gana daug. Taipgi smagu pranešti, jog mūsų kuopa nuo šio susirinkimo padidėjo narių skaičiumi. — j šią kuopą įstojo ponis Malvina Smailienė. Aš tikiu, jog ponios Smailienės asmuo suteiks daug reikšmės šiai kuopai.

Komisija, kuri darbuosi surengtiame išvažiavimo ant akės, raportavo, jog išvažiavimas nu-

Sveikatos Škyrius

Sj Skyrių Tvarko ir Prižiūri
Amerikos Lietuvių Doktorų Draugija.

DANTYS IR MAISTAS

Rašo DR. C. Z. VEZELIS,
Dentistas — Chicago, Ill.

Sunkus yra uždavinys ir dažnai pamirštamas darbas dantis užlaikyti švairius ir sveikus. Kartais tas triušas būna veltui, kuomet dantys turi prastą subudavojimą, susiformavimą.

Norint, kad kūdikio ir užaugusio būtų geri dantys, reikia kad motinos rūpintus apie atitinkamą maistą vaikui dar kūdikiu esant. Kalbant apie tokį dalyką, gal būt, tinkamas bus lietuviškas išsireiškimas, būtent, ką pasėsi, tą ir piauši, arba, kaip pasiklosi, taip ir išsimiegosi. Reiškia, kūdikio laikini dantys bus tokie, kokius jam motina leis turėti. Aš turiu minty tai, kad motina bus tokia, kukli, jog žinonos tinkamumą maisto gerų dantų suformavimui. Tuo ji kūdikį padarys laimingu ir sau sumažins rūpesčių.

Dantims formuojanties, svarbu, kad motina vartotų maistą, kuriame randas sekanti medžiaga, butent, vopna ir fosforas, tai yra du svarbiausieji dantų formavimosi dėsniai. Beabejio, reikia nepamiršti ir vitamino D, nes jis irgi nemažesnę svarbą turi dantų budavojime ir jų sveikatos palaikyme.

Vopnos (calcium) daugiausiai galima gauti sekančiuose valgiuose: piene, suryje, grūdų valgyje (cereal), kiaušiniuose, daržovėse ir vaisiuose. Pienas daugiausiai turi tos medžiagos. Kiekvienas vaikas turėtų suvartoti bent vieną kvortą pieno j dieną.

Fosforo fosforus) daugiausiai galima gauti sekančiuose valgiuose: piene, kiaušiniuose, slyvose, žirniuose, mėsos, kvietinėj duonoj ir grūdų maiste.

Vitamino D. galima gauti sekančiuose valgiuose: kiaušiniuose, ypatingai kiaušinio trynyje, piene, smetonoj, svieste ir saulės spinduliuose. Suprantama, saulės spinduliais žiemos laiku naudotis negalima, tai reikia daugiau vartoti Cod Liver Oil.

Žodžiu sakant, dantų sveikumas, pastovumas ir normališkas tiesiog priklauso nuo tinkamo maisto.

Dantų subudavojimą galima palyginti su mūro mūriniu. Mūrinnikas gali tik tuomet gerą ir gražų mūrą-sieną subudavoti, kuomet jis gauna tinkamos medžiagos.

Tyrimas parodo, kad sveikų dantų palaikymui reikalinga vitaminių A ir C.

Vitaminą A galima gauti spinakuose, kiaušiniuose, svieste, piene ir Cod Liver Oil. Vitami-

sisekė gerai, kuopai liko pelno \$16.04.

Buvo užklausta Centro skirtą vajuš komisija kaip jai sekasi darbuotė. Vienas komisijos narys sakėsi, sulig išgalės diršias, gi kitas pareiškė, jog nieko nedirbs, o trečio nebuvo susirinkime.

Buvo pakelta klausimas, kodėl "Sandara" taip ilgai keliauja iš Chicagoj j Detroitą. Tuo reikala apsiėmė pasiteirauti Centro prezidentas p. J. Smailis. Raštinnikas pranešė, jog "Sandaros" jubilėjiniai numeriai 29 kp. istoriją parašyti pavesta p. K. Šnuoliui. Taipgi skaityta laiškas nuo p. Šnuolio, kuriame pasisako, jog ligos dėlei lig šio susirinkimo kuopos istorijos negalėjęs parašyti, bet pasižada kiek sustiprėjęs tai padaryti.

Kadangi kitos kuopos rengia jubilėjinius parengimus, tai ir šį kuopa nutarė, prie progos vie nokį ar kitokį parengimą padaryti. Tuom pasirūpins vajuš komisija.

—Koresp.

Garsinkitės

"SANDAROJE"

nas C nevien dantims gelbsti, ne vien juos stiprina, bet ir suaugusiems priduoja stiprumo. Vitaminą G galima gauti apelsinose, grape fruit, citrinose ir pomidoruose.

Tankiai žmonėse pastebima keisti dalykai. Ne vien vaikai, bet ir suaugę yra labai linkę prie saldžių ir minkštų valgių. Yra gerai patirta, kad minkšti ir saldūs valgiai silpnina dantų sveikatą, vienok žmonės negali blogo įpročio atsikratyti.

Taigi, tėvai, žinodami, kad vaikams minkštas maistas yra nenaudingas dėl dantų, vėly par eigos pratinti vaikus valgyti kie tus valgius, kurie reikalauja daug krantymo. Neduokite vaikams duoną ar ką kitą dalyką piene mirkyti. Krantymas padarys valgi minkštą, o dantims bus gera gimnastika; ne vien dantims ir žandų raumenims. Kietas maistas priduoja sveikatos ir svarstus smegenims ir dantims.

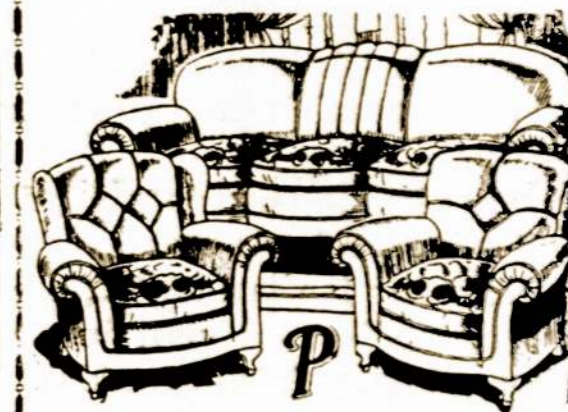
DIDIS RUDONINIS IŠPARDAVIMAS

Eina Visu Smarkumu SIULOMA

DIDZIAUSI BARGENAI

Progress Furniture Co.

KRAUTUVEJE

\$80.00 Seklyčiom Setai po

\$39.50

\$85.00 Miegamų Kambarių Setai po

\$44.00

\$70.00, 7 dalių Valgyklų SETAI po

\$39.75

\$78.00 Kombinacijos Pečiai po

\$48.50

\$69.50 MAYTAG Dr. buzių Plovyklės po

\$59.50

\$75.00 Naujausi RADIOS po

\$29.50

\$38.00, 9X12 Gražiausi Kaurai po

\$19.50

\$18.00 Springsiniai Matrasai po

\$8.95

\$38.00 Šildomi Pečiai po

\$19.95

Garantuoti Lovų Springsai po

\$3.98

PROGRESS FURNITURE CO

3222-26 So. Halsted St
J. Kaledinskas, Vedėjas.

Šis stakas apribotas ir greitai parduoda, matykite tuojus Duodeme gražius radio programus kas nedėlia, 11-tą v. prieš piet iš stoties WGES, 1360 kilobycles.

Amerikos Lietuviu Gyvenimas

SIS BEI TAS

A. Brijuanas

Biskutis iš praeities

Kad Lietuvių Socialistų Sąjunga savo laiką yra sulaušusi svarbią rolę Amerikos lietuvių gyvenime, to niekas nei nebando užginčyti. Bet taigi neužginčijama teisybė, kad per visą savo gyvavimo laiką soc. sąjunga visur ir visad sklėdė anti-tautinę propagandą. Chicagoje net lošia mose komedijose ir manalogais buvo visai pašiepiami visi tautininkai ir jų darbai. Nors tuose praeties laikuose ir buvo galinoma soc. s-ga, tačiau savo nuveiktais darbais, net ir darbininkškoj dirvoj, ji nieko negali pasigirti; jos išjudintieji lietuviai didžiumoj nuėjo prie bolševikų, kurie tik nenaudai lietuvių darbininkų ir dirba. Soc. s-gos didžiausis garbės vainikas—“Naujienos”. Bet, jeigu šiuose laikuose se p. Grigaitis ir soc. likučiai turėtų steigti dienraštį, tai vargu ar savaitraštį galėtų įstengti užlaikyti.

Amerikos lietuvių judėjime soc. s-ga jau niekad jokios rolės sulosti negalės.

Izmams nėra dirvos

Tiek socializmas, tiek komunizmas yra tik surasta geležėlė neužaugusio vaiko pasibojimui. Nesvarbu, kokia partija su savo teorija užvaldys Ameriką ateity. Vienok visiems norintiems suprasti yra aišku, kad vienokis ir kitokis perversmas šioj šaly bus atliktas tik per čiapiliečius. Visokis svertimtaučių išsišokimas tik nenaudą neša pa tiems svertimtaučiams. Užsilai kymas tarp Am. lietuvių net dviejų komunistiškoj dienraščių tik nurodo lietuvių žemą kultūrą (bent tu laik. palaikytojų) ir politinį — net ir klasinį — nesubrendimą. Svetimtaučiai, jeigu yra linkę gali dalyvauti įvairiose amerikonių politinėse ir klasinėse partijose bei organizacijose tik kaip pasyvūs nariai; visokis svertimtaučių agresingumas visada iššaukia čiagimiu nuožūrą.

Visokis kultūrinis tautinis svertimtaučių judėjimas šioj šaly yra naudingas ir patėsinamas net čiagimiu tarpe. Tai visiems žinomas ir suprantamas dalykas, nereikalaujantis tolesnio aiškinimo. Akivaizdžoj čia suminėty išvedžiojimj kiekvienam gali būti aišku, kokią didelę ir svarbią rolę sulostyti tie visi svertimtaučiai dievams tarnaujanti dienraščiai, jeigu jie virstų lietuvių kultūrinio ir tautinio jungimo tarnais. Tada visoki tautai parama būtų lengvai galima suteikti ir nereikėtų mums abejoti apie mūsų laukiantį rytojū čia Amerikoj.

Papročiai nelengva pakeisti

Kaip jau visiems žinoma, svai galų vartojimo paprotys nebuvo galima pakeisti įstatymų keliu mūsų šaly. Nors valdžia dėjo visas pastangas ir leido šimtus milijonų do. prohibicijos įvykinti, vienok visos pastangos negelbėjo.

Tokis pat eksperimentas buvo bandomas Turkijoj, nors kitoj srity. Kaip žinoma, magometonų tikėjimas ir leis turkams daug-patystę ir tas paprotys buvo įsigyvenęs per daugelį šimtmečių. Gi paprotys — piktesnis už ligą.

Kemal-pašai užėmė Turkijoj diktatoriaus vietą užsinorėjo jam pakeisti daugelis įsigyvenusių papročių naujais bei kultūriškesniais. Na, jis ir išleido dekretą draudžiantį daug-patystę Turkijoj. Kada tas dekretas buvo išleistas, Turkijoj buvo iš-

viso 14,000,000 gyventojų. Vienok turkiškas tautietis jokiu būdu negalėjo užsiganėdinti su viena tautiete ir pasėkoje jis užmezgė jau dabar nelegalius ryšius su daugelį kitų moterų. Na ir pasėkoje ir jo šeima pradėjo didėti, kurią jis turėjo slėpti. Žinoma, valdžia tą greitai pajuto ir Kemalui reikėjo daryti vienokį ar kitokį žingsnį toj srity. Taigi šiomis dienomis valdžia išleido dekretą, skelbdamą amnestiją ir tuom sulegalizuodama tuos visus ekstra susituokimus.

To viso pasėka buvo vietoj 14,000,000 gyventojų — 18,000,000. Vadinasi, taip sakant, Turkija įsigijo 4,000,000 naujų piliečių.

Tai ilgų metų eigoje, su mokslo pagalba visokie įsigyvenusių įpročiai pasiseka pakeisti naujais, daugiaus kultūriškais papročiais. Lietuvių tautoje nors ir sulyginamai neilgai dar kaip gyvuoja krikščionybė, o vienok jau tiek daug turi įsigyvenusių papročiu, jog juos pakeisti kultūriškesniais ims labai daug laiko.

Sandara ir Amerikos lietuvių.

Daug tiesos randasi obalse, kad geriausia dirbti Sandaroj. Sandara — tai Am. lietuvių širdis, kurios plakimas buvo, yra ir bus jaučiamas čia ir Lietuvoje. Sandaros gyvybė nebuvo sunaikinta su jos priešais susidėjusia depresija. Sandaros naujų narių ir skaitytojų vajuje, lietuviuos naudai prašvaistis jau šviečia ant horizonto. Susenėjusių veikėjų vietos jau užpildomos jaunais, energingais patriotais, kurių buvimas Sandaroj net ir senesniuosis skatina prie darbo. Tad rodykime savo gyvumą šių metų Sandaros naujų, garbingų veikimų šios šalies

Chelsea, Mass.

Šis miestelis randasi tarpe Bostono ir Rivero; miestelis susideda iš apie 45000 gyventojų. Pagal tautybę, žydai užima pirmą vietą. Paskiau sekia lenkai, airiai, prancūzai, rusai, armenai ir lietuviai. Visa prekyba ir abelnai pramonė yra žydų rankose. Taip, jei yra kokia žydų metinė šventė, tai miestelis atrodo tuščias; viskas uždara po 12 nakties.

Lenkų nors irgi daug, bet prekyba jiems nesiseka. Yra keletas krautuvėlių ir pora aludžių, bet užtai turi puikią bažnyčią, daug kunigų, seserų ir mokyklų, kurioj seserys vaikučius lenkūciais padaro; ne vienas ir lietuvių vaikas tenais yra perdirbamas, nes tėveliai pagelbsti ta viską užlaikyti. Reiškia, yra parapijonais.

Daugelis šeimynų mūsų miestelio — yra tėvas rusas, motina lietuvė, o vaikai lenkais dvakia. Tokiu būdu yra dauginama, su pagalba tikybos, “lenkų tauta”.

Kaslink lietuvių — nors mažai jų čia gyvena, bet visi sugyvena gražiai. Organizacijų neturi jokių, nes per mažas skaitlius, neišilaikytų. Yra neseniai susiorganizavusį SLA. 53 kuopą, tai visi pažangesnieji lietuviai ir priklauso prie minėtos kuopos; rengia išvaživimus vasaros metus, užlaiko vaikučių mokyklėlę. Žiemos metu, rengia šokių; vienas metinis parengimas įvyks Padėkavonios dieną. Ten bus įvairūs programos, susidedantis iš dainų, klasiškų šokių ir prakalbu, ir ta proga jau kartą turės progos išgirsti dainas savo tėvų kalboje ir paaiškinimus prakalbose, kas yra lietuvis ir kodėl jis neturėtų bū-

ti kitas kas.

Iš darbininkų gyvenimo, tai ta pati bedarbė slėgia ir mus, kaip ir visoj šaly. Tiktai bedarbių čionais mažai. Kadangi mažos dirbtuvėlės, tai jei ir atleidžia iš darbo keletą darbininkų, bet ne kelis šimtus ar tukstančius, kaip didesniuose miestuose, o antra, čionais visose didesnėse pramonėse darbininkai yra organizuoti ir tas prigelbsti, kad darbininkų neišmestų ant gatvės, bet vieni dirba vieną savaitę, kiti kitą. Reiškia pusę laiko dirba. Tai tiek iš mūsų kolonijos. — F. K.

NEW YORK, N. Y.

Įvairios žinios iš mūsų apielinkės.

Pirmadienio vakare, spalio 8 d., š. m. laikytas ALT. Sandaros 30 kp. susirinkimas. Nutarta remti “Sandaros” jubilėjinį numerį. Sekretorius p. S. E. Vitaitis parašys kp. istoriją; A. B. Strimaitis rinko skelbimus. Rengiamo baltas pelnas nutarta paversti Sandaros naudai.

Penktadienį, spalio 8 d., Lietuvos Gen. Konsulato patalpoje įvyko susirinkimas, reikalu apie atidarymą Lietuvos rankdarbių parodos vienoje iš pirmiečių krautuvėlių — B. Altman, 5th Ave. ir 34th St., New Yorke. Rankdarbių paroda atsidarys spalio 22 d. Panašios rankdarbių parodos bus rengiamos Philadelphiaj, Baltimore, Chicagoj ir kituose miestuose, per šešis mėnesius, po dvi savaites kiekviename mieste, tikslu supažindinti amerikonus su mūsų išdirbiniais.

Antradienį, spalio 9 d. buvo minėjimas 14 metų gėdulos dienos Vilniaus užgrobimo minėjimas. Buvo bendras, katalikų, sandariečių ir kitų tautinių organizacijų. Kalbėjo “Tėvynės” redaktorius p. S. E. Vitaitis, Dr. B. K. Vencius, kun. R. Pakalnis, kun. J. Balkunas, L. G. Konsulas P. Zadeikis. Pono Jankaus vadovaujamas choras sugiedojo Lietuvos Himną ir ekletą kitų dainų. Išnešta rezoliucija prieš grobikus lenkus. Surinkta Vilniaus Vadavimo Sąjunga aukų \$31.00 ir parduota Vilniaus pasų. Žodžiu sakant, minėjimas šios šventės buvo tvarkingas.

Spalio 9 d. po pietų įvyko organizatyvis vienos moterų susirinkimas. Nutarta susiorganizuoti kultūriniais ir labdarbių tikslais moterų organizacija. Šioj kolonijoj butinai yra reikalinga tokia moterų draugija. Linkintina gerų pasekmių.

Ponia Z. Vitaitienė ir keletas kitų tautininkų ruošiasi keliauti į Tautininkų konferenciją Clevelande.

Spalio 11 d. įvyksta SLA. Pildomosios Tarybos posėdžiai Centro raštineje, New Yorke. Manoma, šiame posėdyje dalvaus visa Pildomoji Taryba.

“Vienybė” paskelbė prenumeratos vąj — skiriama \$150.00 dovanų laimėjusiems konkursą. Kadangi pastaruoju laiku tautinė srovė pūdeda atbus išnauju, tai netenka abejoti, kad ir tautiškoj spauda gaus žymesnės paramos.

Spalio 7 d. buvo Radio valandos, p. Matusevičiaus surengtas vakaras. Perstatyta p. P. Bajoro parašyta drama “Motina”. Vaidylos; p. V. Bukšnatis, p. Matu sevičius, p. K. Kraučionas, p. V. Raudonaitis, p-lė S. Jurevičiūtė, p-lė E. Batkevičiūtė, p-lė M. Siniškevičiūtė, p-nia M. Buknienė,

p-nia U. Bukšnatienė, p. J. Krašnickas, p. A. Alekna p-tis A. Nassau. “Motina” yra jaudinančis veikalas, bet mūsų publika nesupranta dramų. Kur reikia verkti — juokias. Kažin, ar mūsų publika išmoks užsilaikyti lošimuose?

Dalyvavo p. P. Bajoro vedamos mokyklos choras “Birutė”. Vakaras pilniausia pavyko. A. B. Strimaitis.

BRIDGEPORT, CONN.

Rugsėjo 30 d. š. m. čia įvyko SLA 4-to apskrčio atstovų suvažiavimas. Atstovai atsilankė nuo 12 kuopų — gana skaitlingai. Svarstė SLA. organizacijos reikalus šalta ir rimtai. Daug naudingų tarimų padaryta apskrčio ir, taigi padaryta keletas tarimų ir centro reikaluose, kuri bus pateikti SLA Pildomajai Tarybai apsvartymui. Svarbiausias, tai reikalavimas, kad Pildomoji Taryba atidėtų SLA. Centro raštines perkėlimą į Pittsburgh, Pa. iki sekančiam SLA. seimui, ir kad tas klausimas būtų leista referendumu SLA. narams nubalsuoti. Taipgi išd. K. Gugio sulomi planai Pildomajai Tarybai reikale konkurso pravedimo ir “Tėvynės” sumažinimo ir dar kokių ten siulomų prezidento įgalotinių paskyrimas į apskrčius ir ekstra daktarų įgaliojimas, svarstant tuos siūlymus ir Gugio patarimus, šis apskritis randa netinkančiais susivienijime vydomui.

4-to apskrčio valdyba pasiūlymo iš sekamų asmenų išrinkta: pirm. Bronius Vedeikis, vice-pirm. Vincas Alksninis, sekr. panelė Elena Žukauskaitė, išd. K. Bujanuskas, išd. globėjai: J. Marčiulionis ir J. Taraila, organizatorius, J. Birieta. Turia pažymėti, kad apsk. valdyba susideda iš energingusių veikėjų org. labai.

Gyvuojantis Lietuvių Balsuotojų klubas buvo per keletą metų grynai politinis ir rėmė Demokratų Partiją. Bet delei kokių tai priežasčių, rugsėjo mėnesį, susirinkime nusitarė neremti jokią politinę partiją ir pasilikti bepartvyiais ir neveikti politikoje. Čia jau pasireiškė atbulas žingsnis mūsų politikierių. Bet tikimės, kad vėliau ir vėliau grįžsim prie politikos. — A. A. S.

Pittsburgh, Pa.

Spalio 7 d. pittsburgiečiai bendrom spēkom minėjo 14 metų sukaktuves Vilniaus užgrobimo. Prakalbos ir koncertas įvyko Lietuvių Piliiečių svietinėj, S.S. daly. Programa atidarė J. Tamkevičia, pakviesdamas chorą, specialiai sudarytą, po vadovytes p. Medoniu, kuris pradėjo su Amerikos Himnu ir “Leiskit į tėvynę”. Kalbėjo J. K. Mažukna, P. Pivarunas, J. Bulevičia, kun. J. Misius ir kun. Sadauskas. Visi kalbėtojai gana nuosekliai nupiešė ką reiškia Vilnius lietuvių tautai ir kaip mes privalom niekad neužmiršt, tol, kol lenkai nesugrąžins mūs sostinę Vilnių.

Solo dainavo p. Grinienė, p-lė Zeleniauskaitė ir pora amerikonių. Smuiko solo, p. Medonienė, ir ant galo choras — Eil, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim ir užbaigė su Lietuvos Himnu.

Zmonių buvo pilna svietinė. Aukų surinkta Vilniaus reikalams \$31.26. Taip pat buvo parduvinėjama Vilniaus pasai. L. P. D-ja savo svetainę davė dykai, tai liks Vilniaus reikalams.

P. Pivarunas pranešė, kad jis gavo telegramą nuo komp. A. Vanagaičio, kad jis su savo grupe bus Pittsburghje 4-tą dieną lapkričio-Nov. Tarpe kitų artis-

tų bus ir art. J. Olšauskas. Koncertą rengia Lietuvių Vaizbos Butas, naudai Lietuvių Kamburio Pittsburgho universitete. To del bus proga Pittsburgho ir apielinkės lietuviams dar kartą dalyvauti visų mylimo p. Vanagaičio koncerte.

Diktatura SLA. 40 kuopoje. Kadangi per vasarą po mažai žmonių lankosi į susirinkimus, tai vis likosi atidėtas SLA. seimo delegatų raportas. Spalio 7 d., 2 val. po pietų įvyko 40 kuopos mėn. susirinkimas. Nors ir suvėluota, bet per sus. p. F. Pikšris perskaitė savo raštišką raportą, kuris buvo priimtas. Nariai patėmijo, kad SLA. tautiški centai labai prastai paskirstyti, tai vis likosi atidėtas SLA. tikslams nuėjo, ko niekad lig šiol nėra buvę. Todėl paduotas sumanymas, kad SLA. Centro valdyba pareikalautų atskaitų iš Chicago Lietuvių Dienos, kad SLA. aukoj 100 dol., nes ten buvo ir pittsburgiečių ir matė kokias milžiniškos jeigos surinkta nuo publikos ir kur tie pinigai nuėjo.

Bet kuopos pirm. A. Vainorius nedavė nieko daryt, nes girdi seimo nutarimas, pagal jo nuomonę, tai kad ir nereikalingai pinigai išmėtyta, bet nevalia balso pakelt. Taip pat tame susirinkime dalyvavo ir 3 apskrčio organizatorius S. Bakanas, ar Vainorio kviestas ar pats atvažiavo, aš nežinau, bet jis gelbėjo Vainorui.

J. Virbickas.

Mūsų Pačių Reikalai

“Palaidojus” savo draugą

Plačiai žinomas nekaltų bernelių draugijos narys, p. Jurgis Kapočius, tiesa, dar nėra visai miręs, bet kokis čia skirtumas — mirė ar apšvedė? Nors jau ir ilgokas laikas kaip tas atsitiko, bet tokios didelės klaidos nekaltų bernelių draugijos nario negalima praleisti nepaminiėjus. P-nas J. Kapočius iki šiol buvo žymus veikėjas, kaip Sandarai,

KAZIMIERAS SHATTAS

Persiskyrė su šiuo pasauliu spalio 10 d., 1934 m., sulaukęs 45 m. amžiaus; gimęs Lietuvoj, Berčiūnų k., BiržųPasvalio apsk. Amerikoj išgyveno 25 m. Visą laiką gyveno Chicagoj. Paliko dideliam nuöldime dukterį Ireną, 12 m., seserį Antaniną Sodeikię, švo-gerį Sodeikį ir jo 2 dukteris, Helen ir Lilian, du pusbroliu Joną Shattą ir jo šeimyną ir Petrą Shattą ir puseserę Heleną Shattas. Kunas pašarvotas randasi 1843 So. Halsted St., jo paties namuose.

Laidotuvės įvyks pirmadienį, spalio 15 d. 8:30 val. ryto iš namų į Dievo Apveizdos parapijos bažnyčią, kurioj bus gedulingos pamoldos už velionio sielą, o iš ten bus nulydėtas į šv. Kazimiero kapines.

Visi Kazimiero Shatto giminės, draugai ir pažįstami esat nuošidžiai kviečiami dalyvauti laidotuvėse ir su teikti jam paskutinį pataravimą ir atsisveikinimą.

Nuöldę liekame—Duktė Sesuo, visi giminės ir draugai.

Laidotuvėse patarnauja graborius J. J. Bagdonas, tel. Republic 3100.

SLA. ir abelnai visam lietuvių judėjime, ir priek to, pavyzdin-gas biznieriūs. O ypatingai nekaltų bernelių žymus vadas, atsi-nors būdavo kaip kada ir įtariamū kaip neištikimas. Vieną atsitikimą pamenu: laikant nekaltų bernelių susirinkimą, pirmi-ninkas liepė pakelti rankas, kurie nekalti, tai mūsų J. Kapočius pasiėmė kepurę ir apleido susirinkimą. Bet užtai jį negalima perdauk kaltinti, nes paskui jį sekdamo didžiausi pulkai gražiausių panelių; kur jis tik nepasisukdamo, vis ne vienas, o visgi nepasiduodavo tai piktai pagundai.

Bet štai atvažiavo iš Lietuvos į pasaulinę parodą ir pasisvečiuoti dėdės Samo karalystėj p-lė Filė Kasparaičiūtė, žinomo mūsų visuomenės veikėjo p. M. Kasparaičio sesutė, na ir apskuo mūsų Jurgučio galvukę. P-lei Filei priklauso didelis kreditas

už tokį gabumą, o J. Kapočiai nekalti berneliai pareiškia didžiausį pasipiktinimą. Vestuvės buvo pukios, atsilankė daug svečių ir buvo lauk-ta nekaltų bernelių draugijos dvasios vado, iš Chicago p. M. Biekšos, bet del kokių tai prie-ninkas liepė pakelti rankas, kuri užtai jį negalima perdauk kaltinti, nes paskui jį sekdamo didžiausi pulkai gražiausių panelių; kur jis tik nepasisukdamo, vis ne vienas, o visgi nepasiduodavo tai piktai pagundai.

Prie puikių vaisių ir geros muzikos, buvo tikrai šaunios vestuvės. Visi linkėjo jaunavedžiams geriausią laimę. Ką gi padarysi — linkni ir aš jiems geriausio pasisekimo jūjų gyvenime. Tačiau mano širdis sako: — “gaila man tavęs Jurgeli, bet tau ir gerai, pakutavok dabar už savo “griekus”.

—Nuliūdes Draugas.

BENDRADARBIUKITE “SANDAROJE”

Kurie Vartoja Pečiaus Šilumą

Gasu Šildomas CIRKULIUOJANTIS HEATERIS

\$59.75

Tik \$1 Įmokant — \$1 Kas Mėnesį

Jeigu jus vartojat pečiaus šilumą, mes turime propoziciją, kuri jus sujudomins. Jus, taigi, sutaupy-sit daug laiko įtaisant automatišką gazo šildytuvą. Mes dabar siulom lengvai cirkuliuojantį šildytuvą pilnai įrengtą su thermostatu tik \$1 įmokant ir \$1 į mėnesį išmokant.

Šis šildytuvus perduoda drėgną, sveiką šilumą. Tai nėra pečius, bet pilna “savos rūšies” šildymo sistema įtaisant bile name suteikia nevieną grožį, bet ir parankumą ir švarą. Ir suteikia pirmieilę automatiškai kontroliuojamą šilumą.

Gas Heating Division PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS The Peoples Gas Light and Coke Company Western United Gas and Electric Company

\$1.00 - Sandaros Jubilėjinė Dovana - \$1.00

Ušsirašančiam laikraštį “Sandarą” ant metų, šis kuponas skaitomas VIENO DOLERIO VERTES. Užrašyti šis kuponas laikas nuo Rugpjūčio-August 1-mos dienos iki Lapkričio-November, 1934. “Sandaros” kaina \$2.00 metams. Atsiųsk Sandaros Administracijai šį kuponą pridėjęs tik vieną dolerį ir gausi laikraštį “Sandarą” čieliams metams. Šis kuponas geras tik iki Lapkričio 1-mai, 1934 metais.

Vardas-pavardė _____

Numeris ir gatvė _____

Miestas, valstija _____

SANDARA — 814 W. 33rd St., Chicago, Ill.

Chicagoje

GRUPĖ SANDARIEČIŲ TAPO SUŽEISTI AUTOMOBILIŲ NELAIMĖJE

Vieni jų guli ligoninėje, kiti namuose.

Pereitam šeštadienį, apie 6 val. vakare, važiuojant iš Cham paign, Ill. 15 mylių anoj pusėj Kankakee mistelio ištiko nelaimė burj sandariečių: ponas Firantus, ponį Nainienę ir dukterį Theodorą, ponį GaValis, p-lę A. Ančiūtę ir p. Radžių, kuris juos vežė savam automobiliuje. Ponas Firantus, ponis Nainienė ir p-lė Ančiūtė labiausiai nukentėjo. Kiek mažiau: p.GaValis, p. Firantiene ir p-lė Nainiūtė. Ponas N. Radys veik visai nenukentėjo, tik sudavė savo mašiną, kurios pataisymas atsisėis virš 100 dolerių.

Visi nukentėjusieji guli namuose, o p-lė Ančiūtė ligoninėje. Nelaimė ištiko, kuomet jau pavakary vieną važiuo užsidėję šviesas, o kiti be šviesų. Ponas Radys nenorėdamas užgauti kito automobilio, pasuko į šoną ir pasiekė užvarą prie tilto, kas ir pagimdė tą nelaimę ir tapo su žėisti visi jo pasažieriai.

Linkme visiem draugam sandariečiams greit pasveikti. —M.

LIETUVIŲ DEMOKRATŲ VYRIAUSIA RASTINĖ

Rinkimų kompanijai vesti Demokratų Partijos centralinis komitetas įsteigė Lietuvos demokratų vyriausią rastiinę, kuri randasi Morrison viešbuty, kam barys 633. Visas lietuvių demokratų pakraipos organizacijos gali čia kreiptis reikale rinkimų literatūros, kalbėtojų mitingam ir kituose rinkimų reikaluose. Kiekvieno klubo veikimas čia gaus paramą ir pripažinimą.

Adolfos Garuckas, pag.

LIETUVIŲ KATALIKŲ PRAKALBOS.

Pereito šventadienio vakare (7 d. spalio), Lietuvos Auditorijos mažoj svet., ant trečių lubų įvyko Lietuvos Katalikų Bažnyčios prakalbos, kame kalbėjo tos bažnyčios galva — arkivyskupas Geniotis ir kunigas Liutas. Buvo aiškinamos tos bažnyčios doktrinos ir abelnai visi tikybinių klausimai. Reikia pastebėti, kad publika pusėtinai daug davė klausimų, į kuriuos gana vykusiai buvo atsakinėta. Romos ir kitų tikybų kunigai paprastai vengia tikybinių ginčių, kuomet Geniočio-Liuto atstovau jama Katalikų Bažnyčia su mielu noru to pageidauja.

Reikia pripažinti, kad kun. J. Liutas yra ekspertas-teologas ir augsaburnis iškalboje. Berads, kitą šventadienį ir vėl yra rengiama kitos panašios teologinio pobūdžio prakalbos, kur kalbės arkivyskupas Geniotis, kun. Liutas ir dar vienas jaunas kunigas. Bus ir muzikalis programos.

—A. Brijunas.

ARĖJAS VITKAUSKAS.

Amerikoje anglų didžiuliai laikraščiai, su milijonais skaitytojų gėrisi mūsų talentais ir juos gerbia. Štai, "The Detroit News" sekmadienio "Magazine Section" laidoje, 8-tame puslapyje talpina gražų atvaizdą mūsų poeto Arėjo Vitkausko, pažymį jo nuopelnus dailiosios literatūros dirvoje, ir nurodo ko lietuviai gali iš jo tikėtis.

Jo pastabas apie industriją ir "Detroit Institute of Arts" godžiai iki smulkmenų aprašinėja. Amerikos spauda atjaucia ir įvertina talentuoto žmogaus nuomones. Mūsų tauta 20-to amžiaus pažangos sukury kultūrinama ir gi gerbia mūsų idejinius darbuotojus ir remia jų naudingus sumanymus. Jau ir

mes į antraeilių tautų snuduriamą negrįžšime. Kas tik ką geroms tautai daro, visus nuosirdžiai renkime ir priduo kime upo darbuotojams. Amerikos lietuvių rašytojų antologija vis gi bus pagaminta, tai to darbo nerangumas, pačius kaltininkus ir nubaūs. Mes pažangiujam, tad šalin trukdytojai.

A. K. Rutkauskas, M.D.

LAIK-KAI PRITARIA NAMŲ STATYMO PLANUI

Keturiosdešimts penki svetim kalbiai laikraštiniškai — redaktoriai bei leidėjai Chicagos miesto, susirinkę Union League klube, praeitą subatą plačiai išdiskusavo "Geresnių namų statymo planą" ir jį užgyrė.

Susirinkimas buvo vedamas per p. John R. Palandech; kalbėtojai buvo Bernard J. Mulloney, vice-pirm. Peoples Gas Co., Apskričio teisėjas Edmund K. Jerecki, kuris kalbėjo taksų reikale; Miss A. Emily Napieralska, Clayton F. Smith, kuris reprezentavo majorą Kelly.

EDMUND K. JERECKI

Svečių tarpe buvo Ernest J. Kruetgen ir p. Fred V. Maguire, Rinkimų Boardo prezidentas.

Diskusijose dalyvavo šie red. leidėjai: p. H. J. Buckley, P. S. Lambros, p. M. G. Geringer, I. Izsak, H. A. Lipski iri kiti.

Laikraštiniškai pritarė naujų namų statymo planui ir jį pasižadėjo paremti per savo spaudą. —Rep.

BRIDGEPORTAS

Bridgeporto Lietuvos Politikos Klubo mėnesiniam susirinkime, spalio-Oct. 8 d. paaiškėjo, kad K. Jurgelionis pasiskelbė Lietuvos vadu demokratuose. Tad kalbamas klubas matė reikalą pareikšti, kad politiniai organizuoti bridgeportiečiai nenori, kad juos p. Jurgelionis atstovauti ir del to įgaliojo inžinierių p. Stasiulį bendrai su Lietuvos Demokratų Lygos pirm. p. Al. G. Kumskiu tą pareiškimą padaryti Chicagos Demokratų Partijos vadams.

Jos. Balchunas, pirm. B. J. Jakaitis, sekr.

VIESA PADEKA

Visiems prisidėjusiems prie laidotuvių a. a. Vinco Cibauskos, kuris žuvo nelaimingai rugs. 16 d., 1934 m. Visi a. a. V. Cibauskos draugai ir pažįstami prisidėję nemažai, nekurie po 10 ir 5 dol. — viso surinkta apie 150 dol. Morris Lombar Co. taipgi prisidėjo, patsai Morris 22 dol. del duobės, o dirbtuvėje surinkta apie 50 dol. Matėsi iš draugu, kad a. a. Cibauskas buvo labai padorus žmogus ir visų mylimas, nes visi kas tik jį pažino, apgallėstaudami jo mirtį, prisidėjo prie laidotuvių.

Žmogus rupinosi kiek galėjo, turėjo keletą šimtelį ir apdraudęs, bet prieš nelaimę, tai depre sijai esant, apdrauda buvo nesu mokėta ir mirus prisidėjo kreiptis pas draugus. Todėl visų draugų ir pažįstamų atsiprašome ir širdingai dėkojame už aukas.

Taipgi dėkojame ir gerb. graboriui J. J. Bagdonui, kurį pašaukus visai nepaklausė ar turi pinigų ar ne, bet kada pranešėm, kad neturime pinigų už ką laido ti, tai p. Radys, Bagdono vardu pasakė, kad mes palaidosime taip, kaip lietuvį ar pinigų bus ar ne. Pirmiaus buvo pašauktas kitas graborius, kuris paklausė pirmiausiai ar turime pinigų ar ne, ir ar turime apdraudą. Kuomet buvo atsakyta, kad ne, tai sako tegul miestas laidoja. Todėl čia ir tenka padėkoti p. J. J. Bagdonui, daugiausiai už taip gražiai surengtas laidotuves. Liekamės nuliūdę — moteris ir gimines.

Cibauskienė ir šeima.

AMERIKIEČIO KANKLĖS VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJUJE KAUNE.

Žemiau talpinamas Lietuvos Svetimo Ministerio, prof. J. Tonkuno, padėkos laiškas p. Matui Sadauskui iš Mattawan, New Jersey:

"Vytauto Didžiojo Muziejaus Rūmai, Kaunas.

Gerbiamas Tamsta,

Vytauto Didžiojo Komitetas Tamstos siųstas kanklės gavo ir už jas nuosirdžiai dėkoja.

Komitetui malonu, kad Tamsta tolimam užjūry gyvendamas nepamirštate savo Tėvynės ir tas kanklės, kaip ženklą meilės Tėvynei, Komitetas deda Vytauto Didžiojo muziejun. Te primins jos aniams, kaip lietuviai — išėiviai mylėjo savo Tėvynę.

Prof. J. Tonkūnas, Svetimo Ministeris, Komiteto Pirmininkas.

Iš to laiško matosi, kaip Vytauto Didžiojo Komitetas, kuris yra Muziejaus statytojas, brangina Amerikos lietuvių dovaną. Tai ne pirmą ir ne paskutinę amerikiečių dovaną Vytauto Muziejui. Nežymus amerikiečių skaitlius yra pusiuntę pinigines dovanas Vytauto Didžiojo Muziejaus statybai. Geistina, kad tokios dovanos šiam didžiajam Lietuvos kultūros židiniui plauktų ir toliau. Bet štai, paprasto Lietuvos kaimiečio sūnus, p. Matas Sadauskas, duoda kitą gražų ir sektiną pavyzdį: jis padaro kanklės ir jas dovanoja Lietuvos Muziejui.

Kiek pirmiau, kitas Lietuvos emigrantas, dailininkas Pranas

Bagdonas, iš West Orange, N. J., padovanojo tam pačiam Vytauto Didžiojo Muziejui labai brangų ir senovišką paveikslą, kurį jis buvo iš Lietuvos atsivežęs Amerikon.

Pas Amerikos lietuvius yra daug brangių, muziejui tinkamų, dalykų, kurie čia bereikalo nyksta, kada jų vieta yra Vytai to Muziejuje. Amerikos lietuviai prie progos galėtų parinkti ir kitokios medžiagos iš Amerikos gamtos ir praeities ir padovano ti Kauno muziejui. Tokiu būdu Vytauto Muziejuje Kaune susidarytų nemažas Amerikos lietuvių dovanų rinkinys: Vytauto Muziejus tokioms dovanoms paskirtą atskirą salę, kuri darytų garbės Lietuvos išėiviams.

Po Prano Bagdono, Mato Sadausko, kas bus sekantis? Lietuvos Žmogus.

ISKILMINGA KALĖDŲ EKSKURSIJA Į LIETUVĄ.

Tie, kurie mano aplankyti savo gimines ir draugus sekančiomis Kalėdomis, beabejo bus įdomu žinoti, jog Scandinavian American Line, kaip ir praityje, — vėliai rengia Kalėdinę Ekskursiją į seną mūsų tėvynę laivu Frederik VIII, kuris išplauks iš New Yorko subatoj, gruodžio-Dec. 8 d., 1934 m. Ši ekskursija bus vadovaujama per poną K. Falck-Rasmussen, kuris sutvarkys ir prižiūrės visus reikalus.

Kalėdinės ekskursijos Scandinavian American Linijos visuomet budavo populiariškos ne vien delto, kad yra ant laivų geras valgis ir patarnavimas, bet todėl, kad tuose laivuose visuomet viešpatauja kalėdinė dvasia.

Frederik VIII pasieks Europą kelioms dienoms prieš Kalėdas. Kurie norėtų apturėti malonią kelionę, kreipkitės prie savo artimiausio agento. —Eks.

Garsioje pašto ženklų byloje tardymas jau baigiamas. Ne-trukus bus pradėtas rašyti kaltinamas aktas. Byla bus sprendžiama dar šiais metais. Savo laiku ji Lietuvoje buvo sukūlusai didelį bruzdėjimą. —Tsb

Paskutiniaisiais metais Lietuvoje padidėjo padėgimų skaičius. Tai daugiausiai piktos valios žmonių darbas, arba neat-sargumas. Pernai tokių padėgimų buvo 527, o 1932 metais — 386. —Tsb.

DIDYSIS KARAS! To karo baisybės ir amerikotų kariavimas su vokiečiais atvaizduota apysakoje

"DIEVE, PASIGAILĖK MUSŲ!" (God, Have Mercy on Us!)

Amerikoje laimėjo 1-ją premiją, 400 pusl. su gražiais tvirtais aparais. Už \$1.25 (su persiuntimu \$1.35) galima gauti:

"SANDARA"

814 West 33rd Street Chicago, Ill.

LIUDNOJE VALANDOJE PAŠAUKITE

PULLMAN 4151 REPUBLIC 3100
10734 So. Michigan Ave. 2506 West 63rd St.

J. J. Bagdonas

KUR TAUPUMAS REIKALINGAS, MES PALAIDOJAM

už \$95.

JBJ'S COLUMN

The dance given by the J. B. was a huge success. The hall was crowded with people from everywhere, and they all had an enjoyable evening. Now, to gossip about some of the incidents that occurred.

Agnes left Johnny in the middle of a dance. What happened Agnes? Speaking about dancing, you should see the way Mary dances now. Since when have you started to dance like A. V. and Stella, Mary? There was one very popular young man, Gene. The girls were all cutting in. Have a good time, Gene? The orchestra happened to play "I Love You Truly" when Anna R. was dancing with a certain young fellow. Who was he, Ann? Mentioning partners, Al-bina had the shortest one there and later, Helen V. danced with him. Girls, what was the special attraction about him? Then little Annie received a tip when she was selling punch. Joseph-

GARSINKITĖS

"SANDAROJE"

PAŽANGA

Laisvos Minties, Mokslo ir Kritikos Mėnesinis Žurnalas

Kaina \$1.00 metams
Pusei metų 65 centai
Vienas No. 10 centų

PAŽANGA

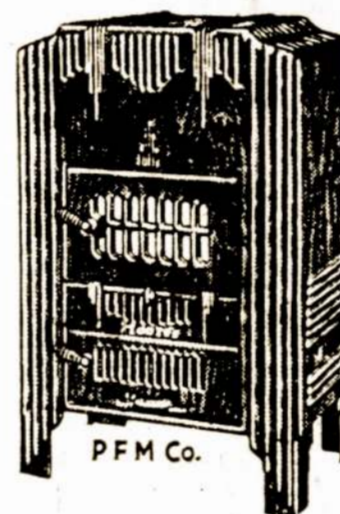
3352S. Halsted St. Chicago, Ill.

Peoples FURNITURE CO. Krautuvėse

Rasite Geriausius ir Gražiausius

PEČIUS

Mažiausiomis Kainomis Mieste

Pilnutėlis pasirinkimas

- MOORE
- CROWN
- ORBAN
- QUAKER
- ALCAZAR
- COMSTOCK
- MONOGRAM
- OILHEATER ir kitų.

Kurių kainos čia yra senoviškai mažos

\$35.00 vertės gražūs porcelianuoti šildytuvai del apšildymo keturių kambarių. Kaina tik

\$22.95

\$20.00 vertės kitchen heaters čia tik

\$12.75

Alyva kuriamami šildytuvai po

\$39.50

Pirkite dabar ir taupykite!

PEOPLES FURNITURE MANUFACTURING COMPANY

Krautuvėse
2536-40 W. 63rd St.
Corner Maplewood Ave.
Hemlock 8400

4179-83 Archer Ave.
Corner Richmond Street
Lafayette 3171
CHICAGO, ILL.

ine, who prefers to be called Jo-jo, wore a very becoming red dress. Why she wanted a new one, I don't know. Aldona V. and Stella wore the same style blouses. You, two, better watch out or people won't be able to distinguish one from the other. A blonde had a very good time impersonating Mae West. Eileen, what did you want to know about a certain young man's brother? Jean you sure did follow that young man well — the one that you danced with towards the end.

More can be written, More can be said. But too much of either, Puts you out of your head. —Sally

LIETUVIAI GYDYTOJAI (Amerikos Liet. Daktarų Draugijos Nariai)

Tel. Republic 2266—Hemlock 2010

Dr. K. Drangelis DENTISTAS

2403 West 63rd Street
Kampus 63rd ir Western Ave.

Phone Canal 6122

DR. S. BIEŽIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2201 West 22nd Street (Cor. Leavitt St.)

Val.: nuo 1 iki 3 ir nuo 7 iki 8 v. v. Ned. ir Sereidoms pagal sutartį.

Rez.: 6628 So. Richmond St. Tel. Republic 7868.

Dr. P. Z. Zalatoris GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Ofiso valandos:

10:30 iki 12 val. rytais
1 iki 3 val. po pietų
6 iki 9 val. vakarais.

Sekmadienis: 9 iki 12 val. rytais Ofisas:

1821 So. Halsted Street
Telefonas Canal 0257

Rezidencija:
6600 So. Artesian Avenue
Telefonas Prospect 6659

DR. STRIKOLIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Ofisas: 4645 So. Ashland Avenue

Ofiso valandos:

Nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 val. vak. Nedėliomis pagal sutartį.

Ofiso Tel.: Boulevard 7820
Namy Tel.: Prospect 1930

Phone Victory 2514

Dr. A. J. Zimontas

Seniausias Lietuvis DENTISTAS

3252 South Halsted Street

Phone Grovehill 1595

Ofiso Valandos:

Nuo 9 iki 11 ryto; nuo 2 iki 4 p. p. ir nuo 7 iki 9 val. vakare.

DR. A. L. YUŠKA GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2422 West Marquette Road
Cor. 67th St. ir Artesian Ave.
CHICAGO, ILL.

Šeštadienį ir Trečiadienį po pietų pagal sutarimą.

Phone 7942

DR. C. Z. VEZELIS DENTISTAS

4645 So. Ashland Ave.
arti 47th Street

Valandos nuo 9 iki 8 vakare
Seredoj pagal sutartį.

LIETUVIAI GYDYTOJAI

Dieną ir naktį Telefonas:
Boulevard 5914.

DR. S. NAIKELIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos:

Nuo 2 iki 4 ir nuo 7 iki 8:30

Nedėliomis nuo 10 iki 12 dieną

Ofisas ir Rezidencija

3335 So. Halsted St.
Chicago, Ill.

A. K. Rutkauskas, M. D.

4442 South Western Avenue
Tel. Lafayette 4143

Dr. Karl Nurkat

Gydomas Akių Ligos.

Akiniai pritaikomi atsakančiai.

Valandos nuo 7 iki 8 vakare, Iškiriant Antradienį ir Sekmadienį.

2201 W. 22nd St.—Cermak Rd.

Telefonas Canal 6122.

Ofiso Tel. Boulevard 5913
Rez. Tel. Victory 2343

Dr. Bertash

756 W. 35th Street

Cor. of 35th and Halsted Sts.

Ofiso valandos nuo 1-3; 6:30-8:30

Nedėliomis pagal sutartį.

Tel. REPUBLIC 0098

DR. A. J. MANIKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos:

Nuo 2 iki 5 val. diena ir

Nuo 7 iki 8 val. vak.

3008 West 54th Street